

PROTOKÓŁ

z posiedzenia plenarnego Komitetu Socjologii PAN
z dnia 28 lutego 2013 r.

Obecni: Prof. Mirosław Chałubiński, Prof. Krzysztof Frysztacki, Prof. Krzysztof Gorlach, Prof. Krzysztof Konecki, Prof. Ireneusz Krzemiński, Prof. ks. Janusz Mariański, Prof. Mirosława Marody, Prof. Jacek Raciborski, Prof. Andrzej Rychard, Prof. Antonii Sulek, Prof. Elżbieta Tarkowska.

(protokołowała: Marcjanna Nózka)

Porządek spotkania:

1. Informacja o sprawach bieżących.
2. Przyjęcie opinii, w związku ze zgłoszeniem przez Radę Naukową IFiS PAN kandydatury Pani Profesor Joanny Kurczewskiej na członka korespondenta PAN.
3. Informacje o pracy poszczególnych Zespołów.
4. Wystąpienia i dyskusja dotyczące praw autorskich, sytuacji wydawców, internetowego otwartego dostępu do publikacji/materiałów naukowych. Prelegenci: Prof. Jacek Raciborski (wprowadzanie), dr Paweł Szczęsny (członek Komisji ds. Open Access), dr Aleksander Tarkowski.
5. Sprawy różne i wolne wnioski.

Przebieg spotkania:

1. Informacja o sprawach bieżących.
  - Przygotowane zostało sprawozdanie o działalności Komitetu Socjologii PAN za rok 2012.
  - Opracowano plan pracy Komitetu Socjologii na rok 2013 (dokument przesłany zostanie do wszystkich członków Komitetu).
  - Skierowane zostało oficjalne pismo do prof. Mirosławy Marody z prośbą o akceptację Komisji i Zespołów przyjętych przez Komitet Socjologii PAN. Akceptację uzyskano.
  - Komitet otrzymał pozytywną decyzję o dofinansowanie Kultury i Społeczeństwa oraz Studiów Socjologicznych ze środków DUN.
  - Studia Socjologiczne mają kolejnego współwydawcę, stał się nim Wydział Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego. W niedalekiej przyszłości odbędzie się

spotkanie w sprawie Studiów Socjologicznych. Zasygnalizowano konieczność podjęcia działań, aby zwiększyć punktację czasopism wydawanych przez Komitet.

- Pozytywnie zaopiniowano wniosek Komitetu Socjologii o dofinansowanie organizacji Transdyscyplinarnego Sympozjum Badań Jakościowych (wysokość kwoty dotacji zostanie określona pod koniec I kwartału br.).
- Przewodniczący pozostaje w stałym kontakcie z p. Prof. Joanną Kulpińską w sprawie podniesienia kosztochłonności studiów socjologicznych.
- W związku z toczącymi się dyskusjami i sporami wokół reformy nauki i szkolnictwa wyższego, w dniu 14 lutego 2013 r. Komitet Nauk Historycznych PAN zainicjował spotkanie poświęcone parametryzacji jednostek naukowych i czasopism naukowych.

2. Przyjęcie opinii w związku ze zgłoszeniem przez Radę Naukową IFiS PAN kandydatury Pani Profesor Joanny Kurczewskiej na członka korespondenta PAN.

Dziekan Wydziału zwrócił się do Komitetu Socjologii o zaopiniowanie kandydatki na członka korespondenta PAN Prof. Joanny Kurczewskiej (wpłynęło 37 kandydatur, miejsc jest 10).

Prof. Andrzej Rychard przedstawił sylwetkę prof. Joanny Kurczewskiej, popierając wniosek. Następnie wybrano Komisję Skrutacyjną w składzie: Prof. Elżbieta Tarkowska (przewodnicząca), ks. Prof. Janusz Mariański, Prof. Krzysztof Gorlach. Zgodnie z regulaminem odbyło się głosowanie tajne. Oddano 11 ważnych kart, 9 głosów oddano na TAK, 2 głosy na NIE, nikt się nie wstrzymał.

3. Informacje o pracy poszczególnych Zespołów.

Zaproponowano, aby na kolejnym zebraniu plenarnym Komitetu, kierownicy Zespołów przedstawili specyfikę swojej działalności. Prof. Jacek Raciborski poinformował członków Komitetu, że przed następnym posiedzeniem rozesłane zostaną informacje dotyczące wstępnych idei, koncepcji planowanej ekspertyzy. Sprecyzowany zostanie harmonogram działań, aby przed końcem kadencji Komitetu, zakończyć prace Zespołu ds. ekspertyzy publikacją książki.

4. Wystąpienia i dyskusja dotyczące praw autorskich, sytuacji wydawców, internetowego otwartego dostępu do publikacji/materiałów naukowych. Prelegenci: Prof. Jacek Raciborski, Dr Paweł Szczęsny (członek Komisji ds. Open Access), Dr Aleksander Tarkowski.

Dyskutowano m.in. pozytywy i negatywy otwartego dostępu do publikacji/materiałów naukowych. Problematyka Open Access od około 10 lat obecna jest w głównym nurcie

dyskusji naukowej. Istnieją dwie ścieżki wdrażania Open Access: 1) tzw. złota droga: to otwieranie samych czasopism; obok publikacji papierowej jest elektroniczna – darmowa (przykładem może być Kultura i Społeczeństwo – model otwarty), 2) zielona droga, czasopisma same podejmują decyzję, czy są obecne on-line, natomiast autorzy samodzielnie umieszczają swoje referaty w repozytorium, w bazie dostępnej on-line.

Unia Europejska prowadzi trójstronne dyskusje w ramach Horyzont 2020, jest silne lobby międzynarodowych wydawnictw, które nie chcą otworzyć dostępu. Natomiast czołowi badacze krytykują obecne praktyki wydawnicze.

W USA od 2004 roku, wprowadza się zasadę otwartości. Zasady te są wdrażane na poziomach instytucji badawczych i akademickich. W Polsce nie ma strategii. Kontrowersyjna jest dyskusja wokół Otwartych Zasów Publicznych, wypowiadają się na ten temat ludzie kultury, założenia są źle przygotowane i źle przedstawione, co wzbudziło frustrację środowiska. Nie rozdziela się złych założeń od samej idei Open Access. Dr Aleksander Tarkowski zachęcił do włączenia się do dyskusji na ten temat. Komitet Socjologii mógłby wyrazić swoje stanowisko w tej sprawie. PAN ma szansę powstrzymać Ministerstwo przed wdrożeniem niekorzystnych dla środowiska naukowego i kosztownych rozwiązań.

Zdaniem Dr. Pawła Szczęsnego jednym z argumentów na rzecz idei Open Access są koszty, które ponosimy w skali całego kraju, na dostęp do czasopism, zwłaszcza tych z obszaru nauk przyrodniczych i medycznych. Liczba tych czasopism rośnie w tempie około 350 tytułów rocznie. Dlatego, to zwłaszcza w tych obszarach przywiązuje się dużą wagę co do zarobków wydawców. Zwrócono uwagę na kilka faktów/wydarzeń:

2010 – instytut Biochemii i Biofizyki PAN przyjmuje pierwszy w Polsce mandat (politykę) Open Access.

2010 – konferencja Transparency in Science, Open Access, and Scholarly Publishing.

2011 – 21 czasopism PAN udostępnionych na platformie Versita Open.

2013 – powołanie komisji ds. Open Access.

Uchwała PAN z 2009 r. centralne finansowanie OA, kontrola jakości, prawa autorskie zostają przy autorze, repozytoria instytucjonalne, rekomendacja OA dla wydawnictwa PAN.

Zadania Komisji ds. Open Access – wypracowanie strategii wprowadzenia OA w Polsce, propozycje reformy wydawnictwa PAN, rekomendacje dla otwartości danych naukowych. Komisja chce zająć się kwestią, aby wraz z otwarciem się czasopism rozważyć możliwość otwartości danych. Na Uniwersytecie Jagiellońskim rozpoczęło się wdrażanie modelu, całościowego rozwiązania, które łączyłoby Wydawnictwo UJ i Bibliotekę Jagiellońską.

Zaproponowano, żeby tak ważną dyskusję przenieść na spotkanie plenarne Komitetu, na którym będzie większa frekwencja. Komitet powinien poddać kwestie Open Access pod dyskusję.

5. Sprawy różne i wolne wnioski.

Komitet będzie reagował na sygnały płynące ze strony Dziekana Wydziału w sprawie nagród.

Kolejne posiedzenie plenarne odbędzie się w II połowie czerwca